

1. zastavení – ulice Bezručova

PŘEDMĚSTÍ

Stojíte na místě, o kterém se v historické a místopisné literatuře uvádí, že je nejstarším jádrem půdorysu dnešního města Šternberka. Ulice Bezručova a na ni navazující ulice ČSA jsou považovány za místo původního předlokačního sídliště, ulicového typu, patrně i s vlastním kostelem, který je dnes možno hledat ve filiálním kostele Nejsvětější trojice.

Tato protáhlá uliční osada podél Ovčího potoka, dnešní Sitky, na severním konci zalomená v pravém úhlu směrem k hradu, byla už roku 1296 panem Albertem ze Šternberka městem – civitas nazvaná. Západní část této dlouhé vsi podle potoka vznikala postupně v příznivém terénu v rovině, avšak podél úpatí zalesněného svahu, takže usedlíci zde měli zemědělskou půdu, rybníčnatou řeku, ale i dosti dřeva pro stavby a topení. Kopce poskytovaly ochranu proti studeným větrům ze severu a východu.

Dodnes zachovaný půdorys města byl budován dále podle promyšleného plánu. Bylo vytyčeno čtvercové tržiště – dnešní Hlavní náměstí, systém tří širokých ulic - Radniční, Partyzánská a Jaroslavova, které navazovaly na už existující ulice ČSA a U Horní brány a čtyři úzké uličky /Čechova, Úzká, Jarní, Pekařská/. V letech 1372-1376 jsou tyto ulice s domy pevně obehnané hradební zdí.

Biskup Albert II. ze Šternberka, dobře znalý evropských měst, správně chápal, že městu může dát hradbami jen takový tvar, aby byl zaručen co nejlepší obranný efekt. Věděl, že do hradeb nemůže pojmout nedobře hájitelnou část osady podél řeky. Tak vznikl téměř čtvercový tvar města uvnitř hradeb a hradební zeď oddělila jižní část ze staré vesnice, kde stojíme, jako předměstí, od 18. století zvané olomoucké.

Za hradbami města postupně rostla další předměstí. Sloučeny s městem v jeden celek byly až v roce 1850.

HRADBY

Charakter skutečného středověkého města Šternberk získal krátce před rokem 1376, kdy Albert II. ze Šternberka nechal vybudovat kamenné hradby. V listině tohoto roku je Šternberk nazván oppidem – tedy hrazeným, opevněným městem. Hradba se ve své linii maximálně přizpůsobila přírodním podmínkám. Hradební zeď byla kamenná, stavěná na vápennou maltu. Její výška byla, jak je patrné z jejich zbytků asi 10 metrů. Profil v její koruně se zachoval ještě v severní zdi.

Mezi městskou zdí a zahradami měšťanů byl původně volný průchod nutný k obraně zdi. Teprve po slezských válkách, když hradby pozbyly svůj obranný charakter, byly zahrady protaženy až ke zdi. Ta se začíná rokem 1826 rozprodávat občanům. Mnohé části zdi se

staly součástí domů, jsou skryty pohledům: například západní na ulici Potoční, východní je skryta ve dvorech domů. Městem byly opraveny dvě části: severní - na ulici Dvorské a část jižní u Finančního úřadu.

Do města se vcházelo třemi pevnými hradebními branami, jejichž věže zvyšovaly počet dominant města. Z hospodářského a vojenského hlediska to byly velmi důležité objekty, a proto měly stálé strážce. Od Olomouckého předměstí, kde stojíme, oddělovala vnitřní město Dolní brána. Byla opatřena věžními hodinami z konce 18. století. Měla vjezd pro povozy a užší vchod pro pěší. Rovinný a otevřený terén před Dolní bránou dával útočnickovi výhodné podmínky, a proto zde byla snad ještě koncem 17. století vybudována předsunutá zeď zvaná *cornichon* (*čti kornyšon*), s bastionem tedy baštou na vrcholu. Jejich části jsou ještě patrné na mapě stabilního katastru z roku 1830. Dnes na tomto místě stojí Spořitelna. V roce 1845 byla Dolní brána s věží snesena.